

Sygn. akt I KS 2/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

SSN Antoni Bojańczyk

Protokolant Anna Kuras

w sprawie **G. H. i S. H.**

oskarżonych o czyn z art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 63 § 2 k.k.s. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 30 kwietnia 2021 r. skargi obrońców oskarżonych

od wyroku sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w S.

z dnia 22 października 2020 r., sygn. akt II Ka (...),

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 11 sierpnia 2020 r., sygn. akt II K (...),

i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**1) uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym;**

2) zarządza zwrot oskarżonym wniesionej opłaty od skargi.

UZASADNIENIE

G. H. i S. H. zostali oskarżeni o to, że w dniu 1 sierpnia 2018 r. w miejscowości B., woj. (...), uchylając się od opodatkowania wspólnie i w porozumieniu przewozili ciągnikiem samochodowym marki D., nr rej. (...), wraz z naczepą marki W., nr rej. (...), towar sprowadzony na terytorium kraju bez uprzedniego znaczenia znakami akcyzy w postaci 139 200 paczek papierosów marki „X.”, który został wprowadzony na obszar celny Unii Europejskiej, bez zgłoszenia celnego i przedstawienia organowi celnemu, na którym ciążyła należność celne małej wartości w łącznej kwocie 3 042 889,00 zł, w tym podatek akcyzowy w kwocie 2 380 363,00 zł i podatek od towarów i usług w kwocie 662 526,00 zł, tj. o czyn z art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 63 § 2 k.k.s. w zb. z art. 91 § 1 i § 3 k.k.s. w zw. z art. 9 § 1 k.k.s. w zw. z art. 38 § 2 pkt 1 k.k.s. w zw. z art. 2 § 2 k.k.s.

Sąd Rejonowy w S. wyrokiem z dnia 11 sierpnia 2020 r., sygn. akt II K (...), uniewinnił oskarżonych G. H. i S. H. od popełniania zarzucanego im czynu.

Od ww. wyroku Sądu Rejonowego apelacje wnieśli prokurator oraz Naczelnik (...) Urzędu Celno-Skarbowego w S., zaskarżając to orzeczenie w całości na niekorzyść obu oskarżonych.

Prokurator zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych połączony z obrazą przepisów postępowania, a mianowicie art. 4 k.p.k., 7 k.p.k., 410 k.p.k., mającą wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, poprzez poczynienie ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności przestępstw zarzucanych ww. oskarżonym, z przekroczeniem przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów, wyrażającym się nieuwzględnieniem przy ocenie materiału dowodowego zasad prawidłowego rozumowania, brakiem konsekwencji wywodzonych z ustaleń faktycznych wniosków oraz wskazań wiedzy doświadczenia życiowego, nierozważenie wszystkich okoliczności sprawy, a w szczególności niewzięcie pod uwagę zgromadzonego materiału dowodowego w zakresie czynu z art. 54 § 1 k.k.s. i in. co do G. H. i S. H., co skutkowało błędną oceną Sądu pierwszej instancji, iż oskarżeni swoim zachowaniem nie wyczerpali znamion zarzucanego przestępstwa, w sytuacji gdy całościowa ocena materiału dowodowego prowadzi do wniosku przeciwnego.

Naczelnik (...) Urzędu Celno-Skarbowego w S. zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mających wpływ na jego treść,

polegający na błędnej ocenie materiału dowodowego i w konsekwencji uniewinnienie oskarżonych od popełnienia zarzucanych im czynów zabronionych, podczas gdy okoliczności sprawy oraz prawidłowa i całościowa wykładnia materiału dowodowego prowadzą do wniosku, że oskarżeni popełnili zarzucane im czyny.

Skarżący wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy w S. – po rozpoznaniu wniesionych apelacji – uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Skargę w trybie art. 539a k.p.k. na ww. wyrok Sądu Okręgowego w S. wniesli obrońcy oskarżonych.

Obrońca oskarżonego S. H. zarzucił naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. poprzez błędne uznanie, że zachodzi jedna z podstaw uchylenia wyroku Sądu Rejonowego w S., uzasadniająca przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a to reguła *ne peius* określona w art. 454 § 1 k.p.k. oraz konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.

Obrońca oskarżonego G. H. zarzucił naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uchylenie orzeczenia Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, podczas gdy w rzeczywistości nie wystąpiła żadna przesłanka do wydania takiego orzeczenia, a w szczególności nie zaszedł żaden z wypadków określonych w art. 437 § 2 k.p.k. zd. 2, tj. art. 439 § 1 k.p.k., reguła *ne peius*, ani nie istnieją podstawy do przeprowadzenia przewodu sądowego w całości na nowo.

Skarżący obrońcy wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skargi obrońców są zasadne i zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania – może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Skargę tę może wnieść również strona, która nie zaskarżyła wyroku sądu pierwszej instancji (na co wskazuje brak odesłania w art. 539f k.p.k. do ograniczeń ujętych w art. 520 § 2

k.p.k.) – i która może mieć *gravamen*, tak jak w niniejszej sprawie, w uzyskaniu prawomocnego rozstrzygnięcia. Przepis art. 539a § 3 k.p.k. został powiązany z przepisem art. 437 § 2 k.p.k., zgodnie z którym uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości (por. m.in. wyrok SN z dn. 6 lutego 2019 r., IV KS 3/19, LEX nr 2616241).

Zgodzić należy się ze skarżącymi, że w niniejszej sprawie powodem kasatoryjnego orzeczenia Sądu odwoławczego nie była żadna ze wskazanych w art. 437 § 2 k.p.k. przesłanek.

Sąd *ad quem* w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku wprowadził wskazaną na konieczność uzupełnienia przewodu sądowego, ale wyłącznie w zakresie przesłuchanie świadków E. T. oraz J.T. Sąd ten stwierdził nadto, że Sąd *meriti* nie odniósł się do wszystkich okoliczności wynikających ze zgromadzonych dowodów (m.in. tego, że numer telefonu rzekomego współnika E. T. został zarejestrowany na osobę bezdomną, która nigdy tego telefonu nie posiadała). W swoich wytycznych co do dalszego procedowania Sąd *ad quem* wskazał, że Sąd Rejonowy powinien dokonać analizy dowodów, a analiza ta powinna być zgodna z zasadą wyrażoną w art. 7 k.p.k. Poza tym Sąd *a quo* winien wyjaśnić rozbieżności i niejasności pojawiające się w dokumentacji przewozowej, a także w wyjaśnieniach obu oskarżonych.

Powyższe motywy orzeczenia kasatoryjnego nie pozwalają jednak uznać, że w sprawie zaistniały okoliczności wskazane w art. 437 § 2 k.p.k., które uzasadniałyby – zgodnie z treścią tego przepisu – uchylenie orzeczenia pierwszoinstancyjnego. Przede wszystkim Sąd *ad quem* nie uznał za niezbędne przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości, skoro wskazał jedynie na konieczność przeprowadzenia pojedynczych dowodów. Jeżeli Sąd Okręgowy dostrzegł potrzebę poszerzenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego tylko w pewnym zakresie, to samodzielnie powinien ten materiał uzupełnić, a następnie dokonać jego stosownej oceny przez pryzmat zarzutów podniesionych w apelacjach. Od tego rodzaju oceny Sąd Okręgowy jednak się uchylił. To z kolei prowadzi do wniosku, że w zakresie przypisywanej oskarżonym odpowiedzialności

karnoskarbowej, nie wchodzi w rachubę wymieniona w art. 539a § 3 k.p.k. konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości. W sprawie nie zachodzi także żadna z wymienionych w art. 454 k.p.k. sytuacji, ograniczających możliwość wydania przez Sąd odwoławczy orzeczenia reformatoryjnego. Jedynie przeprowadzenie przez Sąd Okręgowy brakujących dowodów i stwierdzenie – po dokonaniu oceny całokształtu materiału dowodowego według reguł określonych w art. 7 k.p.k. – że istnieją podstawy do przypisania oskarżonym odpowiedzialności karnoskarbowej, uprawniałoby Sąd *ad quem* do uchylenia wyroku uniewinniającego. W tej sytuacji przepis art. 454 § 1 k.p.k. winien być wskazany jako podstawa uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. Natomiast sama możliwość wydania wyroku skazującego w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, nie jest wystarczająca dla przyjęcia określonej w art. 454 § 1 k.p.k. podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego (por. wyrok SN z dn. 25 sierpnia 2020 r., V KS 21/20, LEX nr 3130115).

W tym stanie rzeczy, zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy w S. dyspozycji art. 437 § 2 k.p.k. należało uznać za trafny.

Na podstawie art. 527 § 4 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k. należało zwrócić każdemu z oskarżonych uiszczoną opłatę od skargi.

Z tych względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.